

Edith
Wharton

SALIES
PAPROTYS

Knygute.lt

Edith Wharton

**ŠALIES
PAPROTYS**

Romanas

Versta iš: Edith Wharton,
The Custom of the Country, 2011
Produced by Steve Harris and PG
Iš anglų kalbos vertė Jūratė Žeimantienė
Redagavo Orinta Meidė

Visi šios knygos personažai yra išgalvoti.
Bet koks panašumas į tikrus asmenis, gyvus ar mirusius, yra visiškai atsitiktinis.
Visos teisės į šį kūrinį saugomos. Šį leidinį draudžiama atkurti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn be raštiško leidėjo sutikimo.
Už draudimo nepaisymą numatyta teisinė atsakomybė.

© Vaiva Jalo, knygos dizainas, 2024

© „Svajonių knygos“, 2024

SBN 978-609-03-1003-8

© Jūratė Žeimantienė, vertimas iš anglų kalbos,
2024

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2024

Pirmas skyrius

- Kaip tu gali, Undine Sprag? - aiktelėjo motina ir, norėdama perimti ką tik pasiuntinuko pristatytą laišką, kilstelėjo per anksti susiraukšlėjusią ranką, sveriamą sunkių žiedų.

Mėginimas buvo toks pat vangus kaip protestas, ir ji toliau šypsojosi savo lankytojai, o panelė Sprag mikliais jaunais pirštais pačiupo laišką ir nusiskubino prie lango skaityti.

- Manau, jis skirtas man, - grįžtelėjusi atsainiai atšovė motinai.

- Ar KADA NORS matėte ką nors panašaus, ponია Hini? - suniurnėjo ponია Sprag, apimta baimingo susižavėjimo.

Ponია Hini, augalota dalykiška moteris su neperšlampamu lietpalčiu, atgal atsmauktu šydu ir aprintu krokodilo odos krepšiu prie kojų, pasėkė, kur link krypta ponios Sprag žvilgsnis, ir pritardama atlaidžiai šyptelėjo.

- Man dar neteko susidurti su tokiu mielu nuoširdumu, - sutiko ji, ne tiek atsakydama į pašnekovės klausimą dėl laiško, kiek pripažindama bendrą įspūdį.

Ponია Sprag ir jos lankytoja oriai sėdėjo masyviuose paaukuotuose krėsluose vienoje iš

privačių viešbučio „Stentorian“ svetainių. Spragų šeimos apartamentai, žinomi kaip vieni iš Luji¹ liukso kambarių, garsėjo prabanga: svetainės sienos virš laku tviskančių raudonmedžio plokščių buvo išmuštos rausvu damastu, jas puošė Marijos Antuanetės ir princesės de Lambal ovalo formos portretai. Viduryje ant įmantraus raštuoto kilimo dunksojo paauksuotas stalias meksikietiško onikso viršumi, vos išlaikantis rausvu kaspinu parištą palmę irgi paauksuotame vazone. Tačiau, išskyrus šią puošmeną ir greta gulinčią knygą „Baskervilių šuo“, kambaryje daugiau nebuvo matyti žmonių gyvenimo pėdsakų, o ir pati ponija Sprag atrodė tokia atsiribojusi nuo visko, tarsi vaškinė figūra muziejaus vitrinoje. Jos apdarai buvo gana prašmatnūs, pateisinantys šį palyginimą, o padribę skruostai, paburkę akių vokai, nusvirę lūpų kampučiai blyškiame veide priminė aptirpusį vašką, nubėgusį iki pat dvigubo pagurklio.

Palyginti su ja, ponija Hini atrodė patikimai solidi ir tikroviška. Tarsi įaugęs į krėslą juodas tvirtas liemuo, plačios raudonos plaštakos ant paauksuotų ranktūrių, stebėtinais tikslus ir kupinas

¹ Kambariai pavadinti turint galvoje Prancūzijos karaliaus Liudviko XVI (1754–1793) stilių.

pasitikėjimo savimi veiklumas tik patvirtino tai, kad ponias Hini yra aukštuomenės manikiūrininkė ir masažuotoja. O jei kalbėsime apie ponią Sprag ir jos dukrą, tai jų draugijoje ji atliko dvigubą vaidmenį – gandų nešiotojos ir patikėtinės, tad pastaruoju metu įsigudrino baigusi dienos darbus vis užsukti „pradžiuginti“ vienišų viešbučio „Stentorian“ damų.

Dalykišką ponios Hini pagyrimą dėl nuoširdumo pelnusi jaunutė mergina, praradusi meilumą, staiga pasisuko į pašnekoves nuo lango.

– Štai... gali sau sveika turėti, – pareiškė ir suglamžiusi laišką niekinamai sviedė motinai į skreitą.

– Kodėl?.. Argi jis ne nuo pono Poplio? – neapdairiai pasidomėjo ponias Sprag.

– Ne. O kodėl tau pasirodė, kad taip pamaniau? – atžariai atkirto dukra ir išsyk pridūrė su vaikišku nusivylimu: – Laiškas viso labo nuo pono Marvelo sesers... Bent jau ji prisistatė kaip jo sesuo.

Ponias Sprag suglumusi suraukė antakius ir suskato apgraibomis ieškoti akinių ant glaudžiai krūtinę apguliusio suknelės priekio, siuvinėto juodais karoliukais.

Mėlynos ponios Hini akelės smalsiai sublizgo.

- Marvelas?.. Koks Marvelas?

- Toks menkas vyrukas, - abejingai paaiškino mergina. - Regis, ponas Poplis sakė, kad jo vardas Ralfas.

- Undinė sutiko juos abu vakarykščiame pobūvyje apačioje, - pratęsė dukros pasakojimą motina. - Ponas Poplis minėjo ketinąs eiti į vieną naujų spektaklių ir ji pamanė, kad...

- Iš kur, po galais, tu žinai, ką aš pamaniau? - užsiplieskė Undinė ir grėsmingai nuvėrė motiną pilkomis akimis iš po juodų tiesių antakių.

- Na, tu SAKEI, kad pamanei... - priekaištingai priminė ponია Sprag, bet ponია Hini, nekreipdama dėmesio į jų žodžiavimąsi, jau audė savo mintį.

- Koks Poplis? Klodas Volsingemas Poplis... Portretų tapytojas?

- Ar jūs pažįstate jį, ponია Hini? - paklausė ponია Sprag.

- Taip, pažįstu. Dariau jam manikiūrą dar tuo metu, kai jis tapė savo pirmą aukštuomenės atstovo portretą... Pono Harmono B. Driskolio visu ūgiu. - Ponია Hini atlaidžiai nusišypsojo klausytojoms. - Aš pažįstu visus. Tie, kurie nepažįsta MANĖS, nepriklauso aukštuomenei, o

Kludas Volsingemas Poplis priklauso. Bet toli gražu NE TIEK, kiek Ralfas Marvelas... Tas menkas vyrukas, kaip jį pavadinate, – pareiškė ji.

Sulig šiais žodžiais Undinė Sprag išsyk atsigrėžė į pašnekovę ir šis veržlus sukynys parodė, kokia ji jaunatviškai lanksti. Mergina vis sukiojosi ir grėžiojosi, kiekvienas judesys, regis, prasidėdavo nuo sprando, tiesiog po rusvai auksinių plaukų kuodu, ir nuvilnydavo per visą liekną kūną iki pat pirštų galiukų ir grakščių vietoje nenustygstančių pėdų.

– Nagi, jūs pažįstate Marvelus? Ar jie kilmingi?
– pasidomėjo ji.

Ponia Hini apmaudžiai mostelėjo ranka kaip mokytoja, bergždžiai besistengianti įskiepyti žinių pradmenis maištingam protui.

– Dėl Dievo, Undine Sprag. Jau ne kartą apie juos pasakojau! Jo motina – Dagonet. Jie gyvena pas senąjį Urbaną Dagonetą Vašingtono aikštėje.

Poniai Sprag tai sakė netgi dar mažiau nei jos dukrai.

– O kodėl? Kodėl jie gyvena pas kažką kitą? Negi neturi lėšų nuosavam namui?

Undinė pasirodė nuovokesnė ir skvarbiai pažvelgė į ponią Hini.

- Turite galvoje, kad ponas Marvelas toks pat kilmingas kaip ponas Poplis?

- Toks pat? O varge, Klodas Volsingemas Poplis nepriklauso tam pačiam sluoksniui kaip Ralfas Marvelas!

Prišokusi prie motinos mergina pačiupo ir išlygino suglamžytą laišką.

- Laura Ferford... Ar ji jo sesuo?

- Taip, Henlėjaus Ferfordo žmona. O ką ji rašo?

Undinės veidas nušvito, tarsi besileidžiančios saulės spinduliai būtų prasiskverbę pro storų portjerų dengiamus svetainės langus.

- Rašo, kad nori pakviesti vakarienės kitą trečiadienį. Argi ne keista? Kodėl ji nori vakarieniauti su manimi? Juk nėra manęs mačiusi!

Merginos tonas išdavė, kad ji jau seniai trokšta būti „norima“ tų, į kurių akiratį pakliūdavo.

Ponia Hini prajuko.

- Bet jis matė, tiesa?

- Kas? Ralfas Marvelas? Na, žinoma, matė... Ponas Poplis vakar atsivedė jį į vakarėlį.

- Taigi va... Kai jaunas vyras iš aukštuomenės nori susitikti su mergina dar kartą, jis paveda savo seseriai ją pasikviesti.

Undinė nepatikliai dėbtelėjo į pašnekovę.

- Kaip keista! Ne visi turi seseris. Išėitų, baidariai bjauru tiems, kurie neturi.

- Jie turi motinas... Arba santuokos saitais susietų bičiulių, - visažiniškai pareiškė ponja Hini.

- Vedusių džentelmenų? - pasitikslino šiek tiek sukręsta, bet nuoširdžiai trokštanti išmokti pamoką ponja Sprag.

- Viešpatie apsaugok! Ne. Ištekėjusių ponių.

- O argi džentelmenas niekada negali prisistatyti pats? - toliau kamantinėjo ponja Sprag, nors jautė, kad jeigu išties taip yra, Undinė, be abejo, nusivils.

- Kur prisistatyti? Kviestinėse vakarienėse? Kaip žinoma, ponja Ferford rengia šauniasias kviestines vakarienes visame mieste. Šio ryto laikraščio „Town Talk“ numeryje yra straipsnelis apie praeitos savaitės vakarienę. Man regis, turiu ją tarp kitų iškarpu.

- Štai. - Ponja Hini sugniaužė popieriaus skiautę ištiestoje rankoje ir atlošusi galvą ėmė iš lėto monotoniškai dudenti: - „Praėjusį trečiadienį pono Henlėjaus Ferfordo žmona surengė dar vieną prabangią kviestinę vakarienę, kaip visada, nedideliame išskirtiniam svečių būreliui, tad nepakviestiesiems beliko griežti dantimis iš apmaudo, nes po vakarienės ponja Olga

Lukovska atliko keletą stepo šokių... pade-monstruodama naujus prancūziškus žingsnelius.“ – Baigusi skaityti ji susidėjo iškarpas į krepšį.

– Ar jūs ir poniją Ferford pažįstate? – nekantriai paklausė Undinė.

Ponia Sprag, tuo pat metu ir įkvėpta, ir įbauginta išgirstų faktų, pasidomėjo:

– Ar ji gyvena Penktojoje aveniu?

– Ne, turi nedidelį namą Trisdešimt aštuntojoje gatvėje, už Parko aveniu.

Šeimininkės ir jos dukros veidai vėl apniuko.

– Bet ji labai laukiama ir dideliuose!.. – skubiai patikino ponija Hini. Tada pasisukusi į Undinę patikslino: – Na taip, pažįstu ją. Prieš porą metų masažavau jai patemptą kulkšnij. Ponia Ferford maloni, bet VISAI nelinkusi palaikyti pokalbio. O kai kurie mano klientai plepa nesustodami, – smerkiamai pareiškė ji.

Undinė perbėgo akimis laišką.

– Jis SKIRTAS mamai – poniai Abnerei E. Sprag, – niekada nemačiau nieko juokingesnio! Ar LEISITE dukrai pavakarieniauti su manimi? Leisite! Ar ponija Ferford kokia ypatinga?

– Ne... tai jūs ypatinga, – paaiškino pašnekovė. – Negi nežinote, aukštuomenėje įprasta

manyti, kad merginoms nieko negalima daryti be motinos leidimo? Tiesiog įsidėmėkite tai, Undine. Nevalia priimti džentelmeno kvietimo nepasakius, kad pirmiau atsiklausite motinos.

- O Viešpatie! Iš kur mama žinos, ką man atsakyti?

- Na, ji, suprantama, atsakys jums taip, kaip jai patarsite. Taigi geriau nieko nelaukusi patikinkite, kad norite vakarieniauti su poniam Ferford, - linksmai paragino poniam Hini ir susisiautusi lietpaltį pasilenkė pasiimti krepšio.

- Ar turėčiau parašyti atsakymą? - vis labiau nerimaudama paklausė poniam Sprag.

Poniam Hini pamąstė.

- Na, ne. Manau, kad pati Undinė gali parašyti jūsų vardu. Juk poniam Ferford nepažįsta jūsų rašyenos.

Poniai Sprag akivaizdžiai palengvėjo. Kai Undinė išsiskubino į savo kambarį su laišku, jos motina atsilošė krėsele ir gailiai paprašė:

- O, dar neišeikite, poniam Hini. Visą dieną nemačiau nė gyvos dvasios ir nesumojau, ką pasakyti tai prancūzei kambarinei.

Pašnekovė pažvelgė į svetainės šeimininkę su draugiška užuojauta. Ji puikiai žinojo, kad yra vienintelis šviesos spindulėlis ponios Sprag

akiratyje. Šeima prieš dvejus metus persikėlė iš Eipekso į Niujorką, bet sunkiai mezgė pažintis naujoje aplinkoje, tad ponios Sprag gydytojas, maždaug prieš keturis mėnesius pasiūlęs poniai Hini teikti jo pacientei profesines paslaugas, daugiau pasitarnavo ponios Sprag sielai nei kūnui. Masažuotojai teko susidurti su panašiais „atvejais“ ir anksčiau, ji žinojo, kad turtinga bejėgė šeima skendi vienatvėje prabangiame Vestsaido viešbutyje, kad vyras priverstas ieškoti tariamo socialinio gyvenimo viešbučio bare, o žmona dėl savo padėties neturėdama nė šios galimybės pasiligojo iš nuobodulio ir neveiklumo. Vargšė ponia Sprag jaunystėje pati skalbė, bet šeimai praturtėjus nebegalėjo to daryti ir nugrimzdo į tam tikrą inertiškumą, Eipekso ponių, beje, laikomą viena iš gerovės teikiamų privilegijų.

Šiaip ar taip, Eipekse ji priklausė visuomeniniam klubui, o iki tol, kol šeima persikėlė į viešbutį „Mealey House“, buvo pasinėrusi į nesibai giančius buitinius rūpesčius. Tačiau Niujorkas, regis, negalėjo pasiūlyti jai jokios namų šeimninkei tinkamos veiklos. Taigi ji atliko savo pareigą neakivaizdžiai, padedama ponios Hini, o ši išmanė, kaip kurstyti vaizduotę ir stiprinti raumenis.

Ponia Hini skaidrino ilgąs vaiduokliškas vienatvės dienas smagiais anekdotais apie van Degenus, Driskolius, Čonsius Elingus ir kitus įtakingus aukštuomenės atstovus, kurių mažiau-sias gyvenimo smulkmenas Ponia Sprag ir Undinė tegalėjo iš tolo stebėti skaitydamos Eipekso laikraščius ir kurie vis dar atrodė nepasiekiami motinai ir dukrai, nors dabar jas nuo Olimpo vartų teskyrė Centrinis parkas.

Ponia Sprag nebeturėjo jokių ambicijų dėl savęs, bet, regis, buvo visa esybe atsidavusi savo atžalai ir aistringai tikėjo: Undinė gaus viską, ko nori, todėl kartais įsivaizduodavo, kad Ponia Hini, taip paprastai minanti visus šventus slenksčius, galėtų vieną dieną išrūpinti leidimą juos peržengti ir Undinei.

- Na, gerai... jeigu norite, dar pabūsiu ir, kol kalbėsime, padarysiu jums manikiūrą. Taip bus naudingiau, - pasiūlė masažuotoja ir pakėlusiu nuo grindų krepšį išdėliojo ant tviskančio onikso stalviršio buteliukus ir manikiūro įrankius.

Ponia Sprag sutikdama nusimovė žiedus nuo trumpų strazdanomis išmargintų pirštų. Ji pasijuto ramiau, atsidūrusi ponios Hini rankose, ir, nors žinojo: tai kainuos jai tris dolerius, saugumo teikė mintis, kad Abneris nepriešta-raus....